

BISERIC'A SI SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentului:	Pretiuu insertiuniloru:	Correspondintiele se se adreseza Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A” in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe ann 5 fl. — cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 ann 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe ann 7 „ — „		
„ „ „ „ 1/2 „ 3 „ 50 „		

Nr. 76. fond.

Cerculariu

catra toti protopresbiterii si administratorii protopresbitorali din Eparchi'a Aradului.

Ajutand u-ne Dumnedieu, se vedemu fondulu nostru preotiescu infiantiatu; venimu prin acést'a, in sensulu §-loru 10, 11. si 14 din Statute a convocá adunarea generala a fondului pe **Sambata dupa santele Pasci** in 22 Aprile la 8 óre deminéti'a in sal'a Consistoriului din Aradu, pentru pertractarea agendelu prescrise in §-lu 18 alu Statuteloru, invitandu la participare pre toti pt. membri ai numitei adunari generali.

De cumva preotimea din vre-unu protopresbiteratu n'ar avé representantele seu alesu si pentru anulu acést'a, acea preotime se se intrunésca in conferintia pentru alegerea acelu reprezentante.

Ar fi de doritu, ca alegerea de acuma se se faca numai pentru anulu curinte, ér apoi alegerile viitórie se se faca pe câte 3 ani, pentru ca se coincide cu alegerile dela sínódele nóstre eparchiali, ca astfel in totdeun'a candu se va intruni preotimea pentru alegerea unui deputatu sinodalu, se aléga si câte unu reprezentante pentru adunarea generala a fondului preotiescu.

Aradu, 20 martiu 1878.

Ioanu Metianu, m. p.
Episcopu.

Nr. 666. pres.

Cerculariu

catra tóte oficielu protopresbitorali, si parochiali din dioces'a Aradului.

Este de comunu cunoscutu, ca desi legile patriei prescriu, ca bisericile si scólele nostre, la oca-siunea segregariloru urbariali, si a comasariloru, se primésca ore care competintie din pamenturile comune, dupa numerulu preotiloru si alu invetiatoriloru, cum

si dupa estensiunea pamenturiloru din comun'a in care se intempla segregarea ori comasarea; totusi aceste competintie numai acolo se estindu la locuri bune, roditóre, si in mesura deplina, unde biserice'a si scól'a nóstra suntu reprezentate prin barbati demni si capaci de a aperia interesele nóstre, ér acolo unde biserice'a si scól'a nu au aperiatori priceputi, competintiele lor, ori nu se asémna in mesura deplina, ori acelea se asémna la locuri mai rele, si mai pucinu roditóre.

Dupa esperiintiele nóstre de pana acuma, anctoritatele civile insarcinate cu pertractarea, si efectuירה segregariloru urbariali, si ale comasatiuniloru, chiama mai totdeuna la pertractarile lor, pre preotii nostrii din comunele respective, ca preotii se represinte si se aperse interesele bisericei si ale scolei nostre, dintre cari unii prelanga tóta bunavointi'a lor nu sciu se le aperse cum se cade, ér altii nu indraznescu se le aperse cu tota seriozitatea, une-ori pentru ca se nu se strice cu domnulu de pamentu, ér alte ori pentru ca se nu se strice cu poporeniiloru.

Nu voimu a atinge aici intrebarea: încátu póte fi preotulu ca usufructuariu vremelnicu alu pamenturiloru parochiale, aperiatoru séu reprezentanté alu acestoru pamenturi, cum si alu celoru bisericesci si scolare, ci voimu numai a constatá ca in cele mai multe casuri preotii nu sunt in stare a represintá, si a aperia cuviintiosu interesele bisericeiloru si ale scóleloru nóstre, la segregari si comasatiuni, si asia dar este detorintia nóstra a ingrigi ca interesele bisericeiloru si a le scoleloru nóstre se fie cátu de bine aperate prin barbati demni si de specialitate.

Deci pentru ca in asemenea cause, sarcin'a reprezentarii se nu remana numai asupra preotiloru, ci se-si aiba si consistoriulu reprezentantele seu; aflamu de bine a dispune: ca atátu prea onoratiu protopresbiteri, cátu si onorat'a preotime parochiale se fia cu deosebita atentiune asupra segregariloru, si comasatiuniloru; si indata ce voru observá, ca in cutare comuna se lucra pentru segregarea urbariala, ori pen-

tru comasatiune se faca aici aratare, pentru ca in contielegere cu consistoriele n6stre, se putemu inca de timpuriu incredinti6 vreunui barbatu demnu si preobatu, reprezentarea si aperarea intereselor bise-riciloru si sc6leloru n6stre.

Aradu, 20 martie 1878.

Ioanu Metianu, m. p.
Episcopulu Aradului.

Instructiunea intuitiva.

IV.

In cele de mai inainte avuremu ocasiune se vedemu tiesetur'a instructiunei intuitive la geometria si geografia, asemenea si fruptele ce le potemu culege, daca vomu procede sistematica.

Cu aceste cutez6mu a sper6, c6 celu interesatu va fi ajunsu pana se-si faca idee chiara despre intuitiune si se vedea, c6 intuitiunea inzestr6 cu ochi spirituali pre fia care elevu, ori altmentrea vorbindu, se sustiena din convingere principiulu celebrulu filosofu Herbart, c6 in omu nu esiste nemicu innascutu. Talentulu si c6te alte atribute psihologice i-se mai atribuescu omulu, aceste se desvolta in fia carele, conformu et6tii sale, daca educatiunea se va ff intemplatu dupa t6te cerintiele pedagogiei moderne. Nu esista prunci in cari se nu poti intipari imaginea cutarui obiectu, daca vei observ6 cu acuratetia instructiunea intuitiva; de aici apoi ni-se obtrude afirmatiunea, c6 nu esista obiectu, pe carele se nu-lu poti face visibilu ochiului internu, asia dara nu esista nici unu ramu alu sciintiei, pe care se nu-lu poti propune intuitivu, incependu dela geometria pana la religiune. Intuitiunea deci se impartiesce in at6te p6rti, c6te cuprinde si materialulu propunetivu; deosebirea e numai, c6 in unele p6rti e mai usioru, intru altele mai greu metodulu, de care trebuie se te servesci. E f6rte usioru a face pre elevi se intiel6ga, ce e valea, siesulu muntele, si de aici intr6ga faci'a pamentului, pe cumu si referintiele reciproce ale acestor'a. Nu costeza greutate a face pre elevi se precepa ce e cif'r'a ce e numerulu si cumu avemu se-i aplic6mu pe acesti'a la probleme din vi6ti'a practica, de 6ra-ce totulu se bas6za numai pe unu contractu intre magistru si elevi, in carele inse cela va trebui se propuna conditiunile, pre care cesti'a le intielegu, deci le si primescu cu placere distinsa. Venindu la fisica, ce greut6ti are se intimpine magistrulu, daca impregiurulu s6u se intempla pre tota minut'a fenomene interesante. Prunculu scie, c6 punendu ap'a la focu, 6l'a asuda mai ant6iu apoi fierbe; s6u lasandu ori ce corpu din mana cade spre pamentu; s6u apoi trecundu lumin'a prin ferestra, o parte trece printrens'a, 6r alt'a se reflect6za, si c6te t6te de aceste pre care elevulu le precepe nemedilocitu si totu odata stirnescu intrensulu curiositate dupa caus'a pentru-ce se intempla asia si nu altumentrea. Dibaci'a magistrulu p6te lucr6 aici cu at6ta intuitiune si sperantia la succesu; ca si la obiectele de mai susu; inarm6za pre elevi cu ochi de vulture si-i face se intiel6ga adeverat'a chiamare a omulu pre pamentu, ma! li-inaltia inimile susu la Dumnedidu si i inv6tia se fia crestini adeverati.

Aici observ6mu, c6 istori'a naturala ni-face imput6ri, pentru-ce nu ni-amu adusu aminte de dens'a mai curendu, c6ci si dens'a face servitie mari intuitiunei. Pruncii sciu, c6 parintii loru si-indeplinescu lucrurile cu boi, cai, vaci, etc.; sciu c6 mum'a li-face vestminte din lan'a oiloru si i-nutresce cu ouale gainelor etc.; sciu apoi c6 panaea se face din gr6u, secara, ordiu, c6 legumele cresc cu prin gradina si merele, perele, prunele... 6rasi pre pomii respectivi.

Magistrulu nu are se faca altu-cev'a, de c6tu se-li aduce aminte eleviloru de t6te aceste, se puna intreb6ri acomodate cu privire la referintiele aceloru viet6ti spre olalta a facia de 6meni, si istori'a naturala se desvolta, s6u bine disu o desvolta insisi elevii.

Multi afirma c6 instructiunea istoriei nu p6te fi intuitiva. Unu singuru esemplu ajunge, ca se-i restorn6mu: Pruncii se despartiescu ser'a si se ducu fia care pre la ale loru Demineti'a candu se intalnescu, Ioanu spune lui Georgie, c6 tatalu seu i-a datu doue mere, pentru-c6 ieri s'a petatu bine. Georgie spune lui Ioanu inse, c6 elu a capetatu nuci, pentru-c6 inainte de a cin6 a disu tatalu nostru fora ca se-lu fi indemnatu mama sa. Ore spusese aceste suntu? Au nu intuitiunea joca ici rola? Ilustratiunea a p6te face si mai chiaru, cu esemple multe. Magistrulu scie pre bine unde tientimu; asia dara, voindu se-si faca instructiunea istoriei intuitive, suntemu siguri c6 nu va incepe se li-spuna eleviloru, c6 odinora a fostu unu imperatu mare si tare cu numele Traianu si acest'a a adusu prin locurile aceste pre strabunii nostri, ci la fia care casu istorie interesantu (c6-ci numai de aceste se trat6za pre trept6le elementarie) va premerge cu unu casu analogu, care elevulu-potu cuprinde, spre esemplu: vedeti voi prunciloru colofora de satu nisce case, acolo sciti c6 locuesce unchiulu teu Ioane, apoi langa densulu matusi'a ta Alesandre etc. 6ta acesti'a s'au mutatu acolo de demultu, c6-ci la voi casa a fostu prea pucinu locu pentru ca se-si faca si ei locuintie, etc. etc. Numai dupa esemple d'estea va nar6 magistrulu casurile istorice respective, si siguramente pote spera la succesu imbucuratoriu.

Limb'a materna inca se p6te propune in modu intuitivu. Desvoltarea metodei se face si aici analogu cu c6 dela istoria. Magistrulu incepe a las6 pre elevi se-i spunu mai multe nume: tata, mama, frate, sora, casa, m6sa, p6mu, apa, ghiacia, etc., apoi conume s6u atribute: bunu, reu, dulce, amaru, acru, frumosu, uritu, caldu, rece etc. etc. pre t6te aceste le sistemis6za apoi conformu datinei usuate si elevii nu voru manifest6 displacere facia de densele. Preceperea li-se desvolta de minune si insisi te silescu 6rescum se inaintezi, ca se ajunga si densii in pusetiunea, s6pota deosebi t6te cu desteritatea magistrulu.

Elevii si-aduce a minte aici, c6 de un6-di au vedutu in satu nisce straini, cari nu vorbiau ca densii. Magistrulu folosese ocasiunea si spune eleviloru, c6 pre pamentu sunu 6meni, cari vorbescu altmentrea; daca veti ajunge candu-v6 se vindeti ori se cumperati cev'a dela 6meni de acei'a, 6r nu va fi bine se sciti a ve intielege cu densii, ca se nu v6 insiele! Prin ac6st'a stirnesce intrensii dorintia, se inv6tia si alte limbi, dar instructiunea elementara nu se p6te estinde asia departe, din cauza c6 numai anevoia s6u nici c6 c6tu nu p6te fi intuitiva.

Chiar si religiunea, doctrin'a despre referintiele omulu facia de Dumnedieu inca se p6te tract6 in modu intuitivu. Aici ne simtimu datori se facemu distinctiune intre conceptele Ddieu si natura, de 6ra-ce facuremu esperinti'a, c6 cei mai multi le confunda, se nu dicem c6 le schimb6 reciproc, de unde s'a ivitu si afirmatiunea aceea neinte-meata, c6 sciintiele naturei contrastau preceptelor religiei.

Nu ni-aducemu a minte se fimu cetitu undeva, c6 unu naturalistu ratiunulu ar fi combatutu preceptele s6ne t6se ale religiunei. Newton celu neintrecutu, de c6te 6r6 er6 vorba in societatea sa de religiune, totu de-un'a mania fest6 pietate si reverintia. Galilei — preotulu nu se abat6 dela adeveturile relegiunei, dar nici nu se depart6za dela adeveturile naturei. Kepler persecutatu de iesuiti romanu credintiosu relegiunei, si totu odata scrut6za fora obos6lele campiele ceresci. Insisi profetii si mantuitoriulu recunoscun adeveturile naturei, ceea ce se vede din cartile testamen-

ului vechiu si nou. Dar confusiunea a provenitu din espi-
carea falsa a acelor scrieri.

Scimuz, că tóte corpurile suferu schimbări, adeca suntz
supuse la fenomene; tóte aceste se intempla dupa anumite
legi nestramutavere, pre ale cărora basa naturalistii o nu-
mescu potere. Complessulu tuturor legiloru acestora lu-
numescu érași naturalistii „natura“. Preste hypotes'a ori-
ginei poteriloru inca nu i-a succésu nici unui naturalistu
se se inaltie, dar cei rationali nici nu fortiéza acést'a,
avendu multumirea se se desfateze intru constatarea ade-
verului, că fenomenulu cutare trebuie se se intemple asia,
si nu altmentrea. Care este inse isvorulu poteriloru acelor'a
si de unde atáta armonia intre ele? acésta intrebare va
remané in veci enigma neintielésa de fiintia marginita, deci
neperfecta. Aici inse vine religiunea si ni-spune, că isvo-
rulu totoruru poteriloru este „Dumnedieu“ celu necu-
prinsu si vecinicu, fiintia atotu-potentá si prea-intielépta,
din carele purcede tóta faptur'a, si in care se va rentóce,
dupa cumu ni-documentéza marele Newton prin admirabil'a
sa lege „despre gravitateá universala“, si dupa
cumu insine marturisimuz prin simbolulu credintiei, candu
dicemuz: „asteptu invierea mortiloru si viéti'a
vecinica, ce va se fia“.

Religiunea cea adeverata lupta pentru adeveru, sciin-
tiele naturali asemenea; deosehirea e numai acolo că ceea
trece preste mintea omenésca intru manifestarea argumen-
teloru sale, avendu de basa credinti'a pre candu cést'a
remane pre langa argumentele, despre care si-póte dá
ratiuciniu.

Marginindu-ne de o cam data pre langa observatiunile
aceste si revenindu la propunerea rélegiunei, magistrulu va
trebuz se procéda cam astu-feliu: Vedeti prunciloru, că ta-
talu si mum'a vóstra vi dau pane si imbracaminte, pre
cumu si tóte cele necesarie; dar ei de unde le castiga
pre aceste? Respunsulu lu-afra ori cine. Asia e că daca ve
portati bine, capetati tóte cele necesarie? Dar candu nu
asculti tu Gregorie pre tatálu ori pre mama ta, ce ti-se
intempla? Pruncii érași voru dá respunsulu acomodatuz.
Vedeti dara, daca tatálu si mam'a vóstra se voru portá reu
cu vecinii, si nu voru face bine deapropeluz loruz, campiele
loru nu voru produce frupte, ca se poteti capetá cele ne-
cesarie, din cauza că Celu ce tramite pre pamentu lu-
mina, caldura si ploie, Acel'a se supera pre densii pentru
faptele loruz si-i pedescesce. Dumnedieu celu atotu puter-
nicu intorce faci'a sa dela densii, etc. etc. — Aici érași
se vede unu feliu de intuitiune, cu ajutoriulu cărei'a instruc-
tiunea devine fórté interesanta si atragutoria pentru prunci;
intrensii se desvolta simtieminte morali si nisuinti'a dupa
fapte de acele, care si loruz inca li-aruz procurá bucuria
facandu-le altii facia de ei.

Se constatámu dara, că intuitiunea pentru instructiune
forméza chiaru partea aceea, care o ocupa ossigenulu in
viéti'a omului. Subtrage omului ossigenulu i-ai stinsu vié-
ti'a; subtrage instructiunei intuitiunea, si ai deisuz-o, re-
ducundu intréga metod'a la imitatiuni de papagai.

Altmintrea esprimandu-ne: smulge din omu speranti'a
venitoriu, si densulu nu mai este omuz; intipuesce-ti, că
toti ómenii se nascu fora de ochi; ce insemnatate póte avé
farmeculu naturei? Chiaru astu-feliu ni-cugetámu si noi
instructiunea cea lipsita de intuitiune.

Voindu asia dara se nu ustenimuz indesiertuz pre tere-
nulu instructiunei, trebuie se ni-punemuz la inima princi-
piulu acést'a sublimu alu lui „Pestalozzi“, că orice
instructiune trebuie se o basámu pre intui-
tiune.

T. Ceontea.

Despre scóla in genere, si despre cea crestina ortodoxa in specie.

III.

(Continuare.)

Ceremoniile sunt numai semnele esteriore a-le credin-
tiei, si „credinti'a fora fapte e mórtá“ dice Apostolulu Jacobuz;
fapt'a buna inza numai cuventulu viu o póte produce: „Cre-
dinti'a din audiu este, éra audiulu prin cuventulu lui Dum-
nedieu“. ¹⁾ Lips'a de cuventulu lui Dumnedieu se numescu
in scriptura mai mare fometea decâtu fometea naturala. „Éta
vinu dile dice Domnulu, si voiuz trimite fómetea pre pamentu,
inse nu fómete de pane, nici seceta de apa, ci fómete
de audf cuventulu lui Dumnedieu.“ ²⁾ De acea santulu Pavelu
poruncesce lui *Timotheu* „binevestesce cuventulu, starueste
in timpu si fora de timpu, mustra, cértá, indémna cu tóta
indelunga rabadarea si cu invetiatur'a“ ³⁾; si lui *Titu*, ca
numai pe aceia se-ii aléga de preoti „cari se tienu de cu-
ventulu celu credintiosu a invetiaturei cei sanatóse“. Despre
sine inca dice Apostolulu Pavelu că: „este pusuz de bineves-
titoriu, si apostolu si invetiatoriu Paganiloru“ ⁴⁾ si că „nu
este trimisuz se boteze, ci se binevestésca *Evangelia*“ ⁵⁾
si totu aici „că vai de eluz de nu va binevesti“ ⁶⁾. Ér re-
numituluz scriitoriu resariténu *Ilie Meniate* dice că „nu are
corpulu atáta necesitate de pane, câtu are sufletulu de cu-
ventulu lui Dumnedieu“.

Si cu adeveratu, prin cuventulu celu viu au cuceritu
Isuzu Christosu si Apostolii tabar'a cea mare a paganitatiei,
dupa cuventu se numescu santulu Apostolu *Pavelu* trimbiti'a
si tunulu lui Dumnedieu; si intru adeveru candu-si aduce
omulu aminte de paganitatea cea mare ce érá in *Athena*
incátu si necunoscutulu Dumnedieu i aradicasa altariuz, si
cum santulu Pavelu prin cuventulu viu ii-a adusu la cuno-
scinti'a acéstui necunoscutu Dumnedieu, pre care eluz l'a
predicatu a fi Domnulu nostru Isuzu Christosu, atunci nu
putemz indestulu a nu pretiuz si admirá cuventulu lui Dum-
nedieu celu viu! In puterea cuventului viu s'au numitu
Apostolii, si se numescu preotii, urmatorii loruz pana astadi
„lumin'a luméi“ si „sarea pamentului“. In puterea cuven-
tului viu s'a numitu *Ioanu*, patriarchulu Constantinoplei
„Gura de auruz“; *Grigorie Nasianzenulu* „theologu, s'au cu-
ventatoriu de de Dumnedieu“; „*Vasilie celu mare*“ retorulu
si dascalulu bisericei“ pe care pagani lu-tieneau de Dum-
nedieu „*Aut Deus, aut Basilius; Athanasiu* celu mare din
Alesandria aparatoriulu credintiei, si alti santi-parinti, de
doctorii si confesorii bisericei.

Apostolii si santi parinti, pentru a invetiá tóte lim-
bele in toti timpii si loculu prin cuventulu viu, au fundatu
mai multe scoli, dintre cari cele mai celebre au fostuz cea
din *Alesandria*, intemeiata de Evangelistulu Marcuz, care apoi
la 760 au fostuz nimicita, dinpreuna cu bibliotec'a cea re-
numita, ce constá din mai multe sute de mii de esemplare,
de *Califa Saraceniloruz Omar* pre langa urmatórea sentintia:
„Aceste carti séu sunt de unu cuprinsu cu *Coranulu*, séu
sunt contrarie; in casulu primuz sunt superflue; in alu doile
periculóse, deci trebuz se se ardia“, ce a si urmatu! Scol'a
din *Antiochia* in *Siria*, unde scapase crestiniuz, dupa uci-
derea primulu mucenicu si Archidiaconu *Stefanuz*, si funda-
sera scoli, care in seclulu alu patrale erau fórté vestite. Din
scolile din *Antiochia* au esitu cei mai vestiti si invetiati
barbati precum *Theodoru* Episcopulu *Eracliei*, Episcopulu
Eusebiu, renumituluz istoriografu bisericescu, *Cirilu* Epis-
copulu *Ierusalimului*, *Efremu* diaconulu, *Diodoru* Episco-
pulu *Tarsului*, si altii multi parinti. Din scól'a din *Athena*
au esitu cei trei Ierarchii mari ai resarituluz si dascalii ai

¹⁾ Rom. 10. 17. ²⁾ Amos 8, 11. ³⁾ II. cap. 4. 2. ⁴⁾ Cap. 1. 9.
⁵⁾ II. Timoth. cap. 1. 11. ⁶⁾ I. cor. 1. 17. ⁷⁾ cap. 9. 16.

lumei, Ioanu Gura de aurii Grigorie Theologulu si Vasilie celu mare. Si in urma scol'a din Constantinopolea, unde au fostu centrulu si emporiulu sciintieloru si artiloru frumóse, unde toti, din tote partile, dela miadianopte si miadiedi, dela resaritu si apusu alergau pentru procurarea sciintieloru; din scol'a din Constantinopolea au esitu mai multi parinti apuseni, precum au fostu santulu Ieronimu, care au inventiatu theologi'a in Constantinopolu dela renumitul theologu Grigorie Nasianzenulu, laudandu-se adeseori, cá a fostu invetiacelelu acestui theologu mare. Lui Ieronimu i mai placé se petróca la resaritu in Grecia decâtu la Rom'a; pentru acea cartile sale le-a descrisu antaiu si limb'a greca si numai dupa aceea le-a tradusu in latinesce; elu cunoscea mai bine resaritul decâtu apusulu, traia in mare amicétiá cu Epifanie, Episcopulu Ciprului, si cu Paulinu alu Antiochiei. Ieronimu a dusu dela resaritu, din Constantinopolea la Apusu in Roma, Orologiulu celu mare séu Ciaslovulu, care s'a numitu pe latinie *Breviarium*; in urma s'a santitu de preotu prin Paulinu, Episcopulu Antiochiei, dovéda cá Dalmatia, unde s'a nascutu santulu Hieronimu a 350 pe acelu timpu n'a fostu supusa jurisdictiunei patriarchului séu Episcopului din Roma. „S. Hieronimus, transiens per mare, in Graeciam profectus est studendi gratia, et cum doctis et sapientibus conversetur hominibus multi ibidem existentes, illo tempore intellexit, quod Constantinopoli esset Gregorius Naziansenus patriarcha, qui ob magnam sapientiam theologus appellatus est, idcirco in illam civitatem profectus est, nihilominus discipulus voluit esse illius sanctae vitae et sapientis Episcopi, imo gloriatus est, quod a Gregorio Nazianseno didicerit theologiam. — Visitavit bonos amicos suos Epiphaneum Cipruensem Episcopum et Paulinum Episcopum Antiochenum. — Valde honoravit Graeciam iste sanctus doctor, siquidem libros suos in latinum vertit, quos graecae scripserat. — Officia in pulchrum ordinem redegit, dividens psalmos ad omnes haebdomadae dies et ordinans ut psalmi omnes in illo versuculi terminarentur „Gloria Patri, et Filio, et Spiritus sancto, (adeca: marire tatalui si fiului si santului duhu). Ordinavit pariter Epistolas, et Evangelia per totum annum, una cum lectionibus et profectis, quae in officio et Missa leguntur. — Ipse jam autem in Sacerdotem consecratus erat a Paulino Antiocheno Episcopo“ ¹⁾ Apoi santulu Ambrosie, Episcopulu Mediolanului, care se portá cu cea mai mare reverentia si supunere catra patriarsii Constantinopoliei, ca catra superiorii si invetiatorii sei, elu a introdusu si cele 8 tonuri, practicandu-le in biseric'a sa din Mediolanu, si mai pe urma in tota Italia, dimpreuna cu mai multe Antifone, cantari si imnuri, numite „hymnologia sacra“. Ca aderinte mare alu resariteniloru, elu nu pazea postulu sambetei ca apusenii, ci mercuria si vinerea ca resaritenii „S. Ambrosius — multos hymnos, antiphonas, et responsoria composuit, quibus nunc etiam utitur universa Ecclesia Christiana. — Semel Constantinopoli existens, et vocatus a patriarcha, quatenus in choro in una sella sederet inter sacerdotes — omni die jejunavit, excepto sabbato et die Dominica“ ²⁾ „Cea ce scimú din seculii de antai ai crestinismului, este numai atáta cá santulu Ambrosie Episcopulu Milanului a imprumutatu dela Greci optu melodii cari pana astadi sunt cele mai frumóse, daca se canta cu modulitatea loru primitiva“ ³⁾ Si Gregoriu celu mare Papa dela Roma numitu servulu serviloru Domnului „servus servorum Dei“ inca in Constantinopole a studiatu sciintiele, sub Benedictu I-ii si Pelagie alu II-lea Patriarsii Romei, unde a scrisu declaratiunea sa asupra cartiei lui Iobu. Acestu Gregoriu a adusu dela resaritu la apusu in Roma, dela Germanu patriarchulu Constantinopoliei liturgiile lui Ioanu, Vasilie si Grigorie patriarsii Constantinopoliei; dintre care cea din

urma alui Grigorie, numita inainta santita, se celebrá in biseric'a latina in Vinerea cea mare. Acestu Gregoriu mai departe ajungandu la scaunulu patriarchalu din Roma si fiindu unu omu ambitiosu, ducandu disputa cu Ioanu postniculu séu Capadocianulu patriarchulu Constantinopolea despre antaetatea patriarchala, ca se nu aiba nimica comunu si de o forma cu Constantinopolea, tóte liturgiile ceremoniile, aduse de acolo prin santulu Ieronimu si santulu Ambrosie si altii, le-a schimositu, si cele 8 tonuri le-au contrasu la 6 numindu-le „Cantus Gregorianus“ ca le exprime urmatorele 6 versuri:

*Ut queant laxis
Resonare fibris
Mira gestorum
Famuli tuorum
Solve polluti
Labbii reatum.*

Inse simfoni'a greca a trebuitu se o sustiena, ca numai la anulu 650 s'au introdusu orgonele la apusu, prin Vitalianu papa Romei „Permansit aliquot annis sanctus Gregorius Constantinopoli, et ibidem scripsit divinam illam de orationem super librum Job. — Resistit patriarchae Constantinopolitano, qui volebat obediens esse romanae Ecclesiae — Ecclesiasticas res pulchrae ordinavit, et divinum cultum adauxit; fecit ordinationem quomodo oportet missam cantantibus majores fecit caeremonias, et in tali modo ordinavit sicut modo sunt“ ¹⁾ Roma autem Vitalianus pontifex organa aliisque musica instrumenta in templis ad sacrorum cultus adhibere primus“ ²⁾

Dar pe cine Dumnedieu ilu iubesea, pe acel'a ilu céta, dice scriptur'a; asia s'a intemplatú si cu noi porrele de credinti'a ortodoxa resariténa, cá dupa ce imperiulu celu puternicu a romaniloru resariteni a cadíutu, si cetatea renumita Constantinopolea, Meca crestineloru ortodoxa a devenitu in man'a barbariloru de Turci la 1453, scoala crestine s'au nimicitu, si multi crestini ortodocsi séu estrinsi de forti'a brutala a parasí credinti'a strabuna si cura la mahomedanismu, séu cautara a sangerá si a perde capulu sub bard'a iataganului paganu. Cei pucini au potutu, au scapatu in tierile vecine. Biseric'a, scolile preotimea nóstra, erá fóte apasata, in feliurite moduri si sub diverse preteste. In aceste timpuri fatale, si de traímorie pentru natiunile si bisericile ortodoxe resariteni, clerulu nostru in lips'a scoliloru, si sub tesculu censurii si tribunaleloru incuisionale-papale, neputandu-se libera cultivá, au cadíutu din lumina la intunerecu.

Ast-feliu a decadiutu Clerulu nostru ortodoxu resariténu dela predicarea cuvintului viu, marginindu-se dela acea numai la observarea ceremoniiloru esterne.

(Va urmá).

Se deprindemu tinerimea scolara in gimnastica.

Adeverulu cá numai in corpu sanetosu e spiritu sanetosu lu-recunósce si accentuaza astadi tóta lumea. Chiamatu scoleloru poporale este de a formá membrii demni bisericai, si cetateni bravi statului, apti de a se ajutorá nu numai pre sine ci si pre altii in tóte circumstarile vietii. Gimnastic'a face corpulu tare, vertosu, capabilu de a servi cauza ganu folositoriu spiritualu. Chiar pentru acést'a pedagogia moderna pretinde cu totu dreptulu, ca gimnastic'a — carea pana mai eri-alaltaeri nu punea nime mai nice

¹⁾ Vita sanctorum Andreas Josephus Illyés in vita sancti Hieronimi pars IV. pag. 48. ²⁾ Vita sanctorum Andreas I. Illyes in vita st. Ambrosii pars. IV. pag. 22. et 23. ³⁾ Georgiu Baritia, disertatiunea despre artile frumóse 19 Juliu 1862.

¹⁾ Vita sanctorum Andreas I. Illyes pars. IV-te pag. 13. ²⁾ Volat. libr. 22. et Horatii Tursellini epit. historiarum VI. cap. II. 219.

pretiu — se se insire cu tóta rigurositatea între obiectele obligatóre in scótele nóstre poporale. Au nu vedemu noi cumu fugu copii dupa unu fluture, cumu vréu a emulá in saritulu preste grópe si paraie, aruncatulu de-aman'a in susu si in departare, diferitele loru jocuri, tranta s. a. si óre nu e o mare nebagare de séma dela noi a le privi tóte acestea fora a ne ocupá seriosu cu idei'a cà óre nu s'ar potea arangia acestea ocupatiuni placute ale tenerimei astufeliu, ca pre langa jocaria si distragerea loru se se póta esoperá si altu resultatu multu mai folositoriu?! Nu negu cà suntu multi educatori buni si esperti, carii folosescu tóta ocasiunea precumu si ocupatiunile placute adeca jocurele copii-loru spre scopulu unei educatiune buna corporala si spirituala. Dar suntu si de aceia cari pucinu se ingrigescu pentru conservarea sanetatei, si deschilinitu jumimea nu numai a nóstra, ci si a celorlalte natiuni compatrióte. Se intrebamu numai de vr'unu medicu la asentare si ni va doré inim'a de respunsulu primitu, cà din anu in anu omenimea degene-reza, físicalmente. Si daca cei chiamati a impededá reulu, si negliga a aratá modrulu prin care sanetatea se pote conservá, éra viéti'a a se lungi, ei nu merita numele de educatori.

Plumanele si muschii se intarescu prin miscare, éra desvoltarea óseloru se promovéza prin activitatea muschiloru. Apoi cine va negá cà corpulu sanetosu si tare e unu capitalu nepretiuitu si pentru sermanulu muncitoriu. Cu privire la educatiune, chiamarea scóteloru poporale este de a cresce generatiune tare atátu corporalu câtu si spiritualmente. Afóra de acestea, gimnastic'a mai nasce in tenerime si unu spiritu bunu. Prin exercitiile gimnastece, corpulu elevului devine musculosu si elasticu; spiritulu amatoriu de ordine si ascultatoriu, éra inim'a curagiósa si vióe. Bas'a ordinei, punctualitatei, incederei in sine, a energiei, a bucuriei si vóiei bune, numai pe terenulu gimnastecei o potemu cascigá. Pre langa tóte acestea, patri'a inca pretinde dela noi ca se fimu câtu mai consecuenti cu privire la gimnastica in scótele nóstre. Statele europene au luat u asia directiune in desvoltarea loru, incátu numai acelu statu se póte sustienea cu fala, care póte dispune in timpu de lipsa numai de armata stabila, dar si de unu poporu, carele in casu de lipsa se póta apucá arma pentru aperarea patriei in timpulu de nevoia. Pentru ajungerea acestui scopu inca se recere neconditionatu deprinderea tenerimei in gimnastica.

Adeverulu acestor'a e atátu de claru, in câtu astadi nimenea nu se mai incérca a-lu disputá, inse realizarea lui in scótele nóstre dá de unu mare obstaculu, càci partea cea mai mare dintre colegii invetiatori mai cu séma betranii nu suntu capabili de a propune gimnastic'a, nu sciu. Apoi e fapta cunoscuta cà ceea ce omulu nu scie, nu póte nice impartasi altuia. Acést'a nu e vin'a nimenui, de óre ce chiar in timpulu candu studiamu eu pedagogi'a in Naseudu in a. 1868°, nu se propunea gimnastic'a nice intr'o scóla. Numai mai tardiu paremi-se dela anulu 1872. incóci s'a introdusu ca studiu obligatu pentru tóte instituttele culturale. Eu inse am ascultat u in anii 1874. si 1877. doua cursuri supletorie de gimnastica in Clusiu câte de 5 septamane unu cursu, in care timpu atátu teori'a, va se dica esplicarile câtu si prax'a m'au convinsu pre deplinu despre necesitatea si folosulu gimnastecei pentru tenerimea scolara, si de atunci eu o si propunu cu bunu succesu eleviloru pana si celoru micuti — incátu este dragu se privesci la ei cumu facu intorseturile, miscarile cu manele s. c. l.

Vediendu odata folosulu ce resulta din acestu studiu trebuie se recunóscemu si trebuinti'a lui de-a fi propusu in fia care scola. Inse cumu, daca nu toti invetiatori sunt capabili? Bine! Éta se apropia finea cursulu scólasticu, adeca feriele (vacatiunea) de 2 luni. In acestu timpu ar fi de doritu ca Ven. Consistorie de ambele confesiuni se binevoiesca de timpuriu a ordina tinererea de cursuri supletorie

in anumite locuri, la cari cursuri fia care invetiatoriu se fia deobligatu a luá parte. Mi se pare cà gr. orientalii fiau tiénutu astfeliu de cursuri si in anii trecuti, numai noi gr. catholicii de am ajunge odata a le avé. In acestea cursuri apoi atátu gimnastic'a, câtu si alte obiecte mai cu séma metodelu s'ar potea propune; càci Dómne multi dintre colegii invetiatori propunu fora nice unu principiu rationalu, incátu omóra numai corpulu si tempesce spiritulu micutiloru concediuti grigei loru.

Elia Popu,
invest. norm. gr. cath.

Postulu din punctu de vedere higienicu.

Suntemu deprinsi cu aversiunea, ce o manifesta class'a inteligenta catra institutiunile disciplinei bisericesci in generalu si mai vertosu catra postu. Postulu, dicu unii, este vatomatoriu sanetati si slabesce corpulu, pe candu analisele higienistiloru eruditi au constatat u cà prin postu, sangele se curatie nervii se intarescu si se reinoiescu fortiele omului.

Acu impartesimu dupre „Femeia Romana“ unu scurtu estrasu din studiulu Dlu De la Porte, referitoriu la insemnatarea higienica a postului.

„Inimicii postului sustienu, dice dlu De la Porte, cà legumele ar fi o mancare grea, si cà ar fi producendu in noi sucuri prea apatóse si acrimi de stomachu. Aparatorii postului basandu-se pe esperintia, punu inainte esemplele popóreloru selbatiche, a marilor atleti, a hamaliloru din Constantinopolu, cari redicu celea mai mari greutati, — a caroru nutrimentu este numai de legume si de fructe, — de unde si vine proverbulu: tare ca unu turcu. In adeveru nimicu nu e mai nutritivu, ca legumele. Vegetalele, precum panaea, fasolele, bobulu, lintea, madierea, castanele, cartofii, orezulu, untulu de lemn, dice Dlu Payen, dau mai multa fortia omului si producu mai multa substantia necesara vietii, de câtu carnea si unsórea de porcu. Celebrulu abate Frère spre a se aplicá fora intrerumpere studiiloru sale literarie, nu se nutritá decátu din suculu carnuriloru si din acele alimente de lux, cari trecu de nutritive; candu muri, i gasi stomachulu pungitu, strinsu si scadiutu cu trei parti din volumulu seu normalu. Si cu tóte acestea elu abia traise jumetate din viéti'a ce o traiesce omulu de ordinaru.

„Nemic nu contribue a intarita pasiunile omului, vatomatóre moralei de câtu unu nutrimentu prea abundatu, si prea confortabilu. Resultatu, pentru care nu vomu scí in destulu se multiamim bisericei care prin intieptiunea dogmeloru sale, ne dá câteva septemane pe anu de postu, prin care putemu fora voi'a nóstra se inlocuimu vatomatórele substantie, cu curatirea sangelui prin legume. 1)

„Este fórté facilu a gasi o esplicatiune mai solida a acestei institutiuni. Postulu nu-e folositoriu numai Crestinismulu. Elu esistá chiar la Evrei, si-lu gasimu in tóte religiunile Orientulu. Apoi esperinti'a nostra ne-a facutu se constatamu cà intrebuintiarea legumelor si mai cu séma a legumelor verdi, càci ele desi contienu pucina materia nutritiva, dar in schimbu contienu alimente necesarii prefacerei organismulu intru lungimea vietii: precum resina purgativa sarea, amaratiunea necesarie sangelui, in fine curatirea materieloru apasatóre produse de stagiunea iernei, si necesar a fi inlocuita de respiratiunea usiora si revivificatóre a primaveri.

„Primaver'a apoi este timpulu acel'a, stabilitu de natura, in care carnea veri carui animalu, este totu atátu de bólnava, stricata si grea, ca si a omului. Este timpulu productiunei genitale. Sangele este escitatu, fierbinte, carnea este tare, atiósa. Si adeseori mancata in acésta epoca de ferbere, póte

1) Vedi Andry tratatulu alimentelor u pasiunii t. I.

produce morburii pentru acei cari o manca singura neinsocita cu elementulu liniscitoriu alu legumei. Pe candu apoi legumele fainóse, zaharite ca de esemplu: cartofi, fasoiele, guliele, morcovii vérdi'a, linteá reinoescu lucratoriuului forti'a de a munci, asemenea stomachului mai delicatu, mai lenesiu prin neactivitatea omului, i dá o noua functiune amaratiunea salateloru, a anghinareloru, a sparanghelei, a tielenei cu foia verde si a celoralalte legume esite próspete dintr'unu prospetu sucu alu pamentului.

D i v e r s e.

„**Dlu Dimitrie Selegianu** a facutu censur'a de advocatu in Budapesta. I dorimu succesu deplinu in nou'a cariera.

)(**In Bulgaria** s'au luat mesuri, ca prin moschee se nu se mai faca Vinerile rugatiunile obicinuite pentru califi, ci pentru autoritatile publice a le tierei.

)(**O publicatiune interesanta.** **Dlu Dr. Enrico Croce** intr'o corespondintia adresata „Romanului“ descriindu indignatiunea Italianilor, fratii nostri cei mai mari, pentru pretensiunea Rusiei d'a i-se retrocedá Basarabia, anuncia cá in curendu va dá la lumina o brosiura sub titlulu „La Romania dinanzi all' Europa“ scrisa in limbele italiana, francesa, angleza, nemtiésca, romanesca, in care va aperi si sustiene dreptulu Romaniei in contra Russiloru, cari voiescu se smulga Basarabia din corpulu Moldovei.

„**Unu poetu teneru de mare viitoriu.** O adeverata revolutiune a produsu dilele din urma in literatur'a nóstra nationala publicatiunea: „**Radu**“ poema de **Ronetti Roman**, asupra careia atrase antaia óra atentiunea publiculu „Femeia Romana.“ Ér „Romania libera“ i consacrá foisor'a sa de mai multi numeri. Autorele articoliloru din foisiora **Dlu Bonifaciu Florescu** in studiulu criticu, dice cá poema „**Radu**“ n'are sémenu in literatur'a nóstra, si cá „**Dlu Romanu** promite prin acésta poema de a fi alu nostru Heine séu Musset. **Dlu Romanu** este unu adeveratu poetu filosofu este mai multu decâtu unu autoru, este unu omu, si intrunesce frumseti'a imaginei si tari'a cugetarei, o expresiune colorata si totdeuna simpla, nici odata facandu abusu de acele afectatiuni, care ne supera la multi autori.“ Insemnamu aci cá **Dlu Ronetti Romanu** este unu june de 19 ani, si-au facutu studiale in Germania.

— **Fric'a lui Ignatief de literile latine.** Impartesiramu in nr. trecut, cá barbatii de statu ai Rusiei afirma, cá noi Romanii nu suntemu de rass'a latina, ci Slavi. Unulu din propagatorii acestei idei fixe, firesce, este si generalulu **Ignatief**. Pe timpulu petrecerei sale ca agentu diplomaticu atu Romaniei la Constantinopolu, **Dlu Dimitrie Sturza** a avutu dese convorbiri cu gen. **Ignatief**, in cari acesta totdeuna reimprospetá vederile diplomatiloru rusi in privinti'a originei Romaniloru, si adaugea, cá prin urmare Russia trebue se-si estinda dominatiunea si asupra Romaniei, care este — dupa parerea loru — o tíera slava. Spre a-lu convinge, cá Romanii nu sunt si nu vor se fia slavi, intr'una din dile **Dlu Sturza** dede lui **Ignatief** o carte noua „**Oratorulu**“ compusu de episcopulu **Melchisedec**, si tiparitu chiar pe atunci cu litere latine. Candu **Ignatief** vediu acésta carte bisericésca romana, tiparita cu litere latine, incremeni de mirare si se simti ca nimicitu in calculele sale. (Familia).

*) **Pentru Alumneulu din Aradu** au mai incursu urmatoriele contribuiuri: 1. *Cu colect'a dlui Chirilescu* asesoru consist. si parochu in Chitighazu sum'a de 33 fl. si anume dela: contele **Almásky Kálmán** 5 fl. **Andrássy Kálmán** educatoriu, 3 fl., **Szekér Mihály** oficiante dominálu 2 fl., **Georgiu Chirilescu** parochu 1 fl. 37 cr. **Árky Ákos** instructoru 1 fl. **Keresztszeghy Kálmán** advocatu 1 fl., **Diváld Károly** medicu 1 fl., **Szabó Pál** spanu dominálu 1 fl., **Iuliu Chirilescu** subjuđe reg. 1 fl., **Nesinger Gyula** negutiatoriu 1 fl.,

Toma Benchisiu dascalu 60 cr. **Veduva Mari'a Serb** economa 1 fl., **Mihaiu Ardeleanu** parochu 1 fl. **Iosifu** deleanu preotu 1 fl., **E. N. Terentiu** Pucea adj. not. 1 **Szekér Károly** ofic. domin. 50 cr. **Dunka Lajos** negutiatoriu 50 cr., **Balaton János** plebanu 40 cr. **Toderu Tulcanu** nomu 20 cr., **Vasilie Santou** economu 20 cr. **Nicolau** becariu economu 20 cr., **Moise Santou** economu 20 **Vasilie Balintu** economu 10 cr. **Georgiu Gulesiu** economu 10 cr., éra dela locuitorii: **Mihaiu Balasiu**, **Stefanu Balasiu**, **Veduv'a Maria Olariu**, **Mitru Berbecariu**, **Vasiliu Balasiu**, **Mihaiu Munteanu**, **Ioanu Munteanu**, **Petru Bandula**, **Flórea Munteanu** si **Onuti Grosu** s'a colectatu 3¼ me de gráu, ce s'a vendutu cu 6 fl. 13 cr.; urmatorii au tribuitu cucuruzu: **Vasiliu Santou**, **Onuti Munteanu**, **Mihaiu Munteanu**, **Ioanu Santou**, **Onuti Selegianu** si ved. **Epure**, de totu 2 mesuri cari s'au vendutu cu 2 fl. sum'a acestei colecte face 33 fl. v. a. 2. *Cu colect'a invet. din Socodoru Simeonu Paguba* 12 fl. 50 cr.; nume dela: **Gavrila Lazaru** 1 fl., **Stefanu Tulcanu** 1 fl., **Simeonu Paguba** 1 fl., **Gavrilu Tiaposiu** 50 cr., **Demetriu Nadabanu** 1 fl., **Kohn Salamon** 1 fl., **Moise Zászló** 50 **Iosifu Ivanu** 1 fl., **Petru Chirila** 1 fl. **Kálmán Mihály** cr., **Telecsán Pál** 50 cr., **Petru Jura** 25. cr. **Constante** 2 fl. dn'a **An'a Tomi** 50 cr., de totu 12 fl. 50 cr. 3. *Cu lect'a dlui invetiatoriu Jacobu Musc'a din Comlosiu*, 1 80 cr. si a nume dela: **Teodoru Pap** 1 fl. **Stefanu Ci** gariu 50 cr., **Ioanu Fericeanu** 50 cr., **Nicolau Braitiu** Petrisioru **Flórea** 50 cr. **Cigireanu Ilie** 50 cr., **Alessiu** **P** vicu 5 fl., **Teodor Miscoiu** 20 cr., **Vichentie Catana** 15 **Novacu Stefanu** epitropu 1 fl., **Iosifu Balasiu** 40 cr. **Bodie** 15 cr., **Jacobu Boariu** 20 cr., **Cuedanu Iosifu** 20 **Ioanu Popovicu** 1 fl.; de totu 11 fl. 80 cr. 4. *Cu colect'nei invetiatoresc Mari'a Codreanu din Curticciu* sum'a 7 fl. 80 cr. si a nume dela: **Mladinu** 50 cr., **Budai** 50 **Toader Ciupuliga** 50 cr., **Ioane Maris** 20 cr. **Ioanu** chisiu 20 cr., **Szokábs Gyica** 20 cr., **Flore Morariu** 20 **Georgiu Rocsinu** 50 cr., **Petru Cinteanu** 20 cr., **Geo** **Radneanu** 50 cr., **Stefanu Ispravnicu** 20 cr., **Teodoru** **N** 1 fl., **Ioanu Ursu** 1 fl., **Iotia Haiducu** 20 cr. **Nicolau** **M** rochiu 30 cr., **Ioanu Haiducu** 20 cr., **Nicolau Mocutia** cr., **Demetriu Ciupuliga** 30 cr., **Petru Hancu** 30 cr., **M** **Mocutia** 20 cr., **Nicolau Mocuti'a** 20 cr., **Nicolau Ciup** 10 cr. **Teodor Siclovanu** 10 cr.; de totu 7 fl. 80 cr. *Cu colect'a dlui invetiatoriu din Simandru Ioanu Volu* dela **Massimilianu Leucutia** paroch 50 cr., **Paulu Giorg** **parochu** 50 cr., **Ioanu Voluntiru** invet. 50 cr. **Paulu St** **invet.** 50 cr., de totu 2 fl. 6. *Cu colect'a dlui invet. Faz.-Varsiandu Dimitrie Teodoreanu* dela **Ioanu Popo** preotu 1 fl., **Dimitrie Teodoreanu** 70 cr., **Flore Boz** 50 cr. **Ioanu Marusteriu** 50 cr., **Stefanu Batrinu** 1 fl., **orgiu Batrinu** 1 fl., **Ilie Bondisiu** 30 cr., **Simeonu Boz** 1 fl.; soci'a sa **Eva** 50 cr., **Petru Juganu** 50 cr. **P** **Batrinu Toderas** 20 cr., **Weidenfeld Bernard** 20 cr. **A** **sandru Rotariu** 30 cr., **Georgiu Borodu** 50 cr. **Eibensc** **Ignát** 20 cr. **Flore Petrisioru** 10 cr. **Toader Borodu** 50 **Nicolau Zaslo** 10 cr., **Nicolau Julia** 10 cr.; de totu

Notitie bibliografice.

Dictionariu ungurescu-romanescu (Magyar-román tár) intocmitu de **G. Baritiu** dupa alu academiei si lui **Fogarassi**, **Brasiovu** 1869., 8-vo. mare, tipariu meru 648 pag. séu 41 cóla, legatu bine, pretiu 3 fl. 70 cr., le usioru 3 fl. 20 cr. se afla de vendiare atátu la **Fran** **Dresnandt** in **Brasiovu**, piati'a pomeloru, cátu si la **Krafft**, la **Iulius Speer** in **Sibiu** si la **I. Stein** in **Clusiu**. *Transilvani'a*, Foi'a asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, care ese in a 11-lea, de 2 ori pe lune, câte 1½ cóla, red. **G. Baritiu** editoriu. Comitétulu asociat. se prenumera de a dreptul

Concurs.

1—3.

Se escrie concursu pentru vacant'a parochie din comun'a *Straja*, protopresbiteratul Versetului, cottulu Timisiului, cu terminu pana in *9 Apriliu, st. vechiu a. c.*

Emolumintele sunt: Una sesiune de pamentu, birulu si stol'a indatinata dela 204 de case.

Doritorii de a ocupá acésta parochie sunt avisati a-si trimite recursele adresate comitetului parochialu la reverendisimulu Domnu Ioanu Popoviciu protopresbiteru in Mercin'a per Varadia, totu deodata de a-se presentá poporul in vreo serbatórea séu domineca in biserica pentru de a-si aretá desteritatea in cantare, séu oratorie.

Straja in 19 Martiu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Dnu protopresbiteru tract.

2—3.

In urm'a hotaririi V. Consistoriu dto 6. Febr. a. c. Nrul 68. B. se escrie concursu:

1. Pentru vacant'a parochie din *O. Gepisiu*, Comit. Bihoru, Protopopiatulu Oradii-mari. Emolumintele sunt: 6. jugere de pamentu, birulu 37. de cubule in grauntiu, stolele indatinate dela 160. de familii, cortelu liberu; alegerea va fi in $\frac{2}{14}$. *Aprilie a. c.*

2. *Ronto*. Emolumintele sunt: $\frac{1}{2}$ de sesiune pamentu aretoriu; birulu dela 72. de numere o mesura de grâu, stólele indatinate, cortelu liberu cu 3. chilii, alegerea va fi in $\frac{2}{20}$. *Aprilie a. c.*

3. *Apateulu Rom*. Emolumintele sunt: un'a sesiune de pamentu aretoriu si cosaleu, biru dela 120. de case, câte una vica de grâu, cortelu liberu si stolele indatinate; alegerea va fi in $\frac{2}{21}$. *Aprilie a. c.*

Doritorii de a recurge la vreuna din acestea parochii sunt avisati: asi trimite recursurile sale la protopres. Oradii-mari Simeon Bica, in Oradea-mare.

Datu in Oradea-mare in 13 Martie 1878.

Comitetele parochiale.

In contielegere cu mine: Simeonu Bica, protopres. Oradii-mari.

3—3.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu din comun'a *Binisu*, protopresbiteratul Oravitiei comitatulu Carasiului, conformu decisiunei v. consistoriu alu Caransebesiului se dechide concursu pana in *12 luni lui aprilie a. c.* Cu acésta statiune sunt urmatoriele emoluminte impreunate.

1) Salariu anualu in bani gata 120. fl., 2) 100 fonti clisa, in bani 48 fl., 3) 50 fonti lumeneri 20 fl., 4) orgii lemne 70 fl., 5) 100 fonti sare 8 fl., 6) scripturistica 14 fl., 7) pentru conferentii 15 fl., la olalta 295 fl. 8) 20 meti de grâu, 9) 20 meti cucuruzu in natura séu dupa placu in relutumu dupa pretiulu tergului, cuartiru liberu cu 2 chilii pentru ivetiatoriulu, gradina de 800 st. □, si 2 jugere de pamentu aratoriu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si trimite recursele lor, provédute cu documentele necesarie, si adresate catra comitetulu parochialu, D. Protopresbiteru Iacobu Popoviciu in Oravitia.

Sig. Binisu in 28. Fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In cointielegere cu D. Protopresbiteru tractualu.

Comitetu in Sibiu. Pretiulu pe anulu intregu pentru membrii numai 2 fl., nemembrii 3 fl. v. a., in tierile din afara sau 10 franci.

Exemplarie brosiurate se mai afla pe 10 ani trecuti depuse la Comitetu câte 2 fl. v. a.

Aceia cari sci de es., cá intre alte materii s'au adunatu si se aduna neincetatu sute de documente si multe disertatiuni istorice critice in acestu organu alu asociatiunii noastre, nu voru lipsi a-si inavuti bibliotecele cu acésta lectiune, care costa unu pretiu asia bagatelu. Éta cá in acésta epoca de cercare noua si infricosiata pentru popóra Mananume pentru romani, adversarii éra si alérga la drepturi istorice, éra se provóca la diplome, legi si si tractate vechi, cu care vor se omóre si se sugrume dreptulu naturii, dreptulu ratiunii, legile umanitatei si chiaru legile eterne ale moralei; éta cá éra si se néga originea, ni se disputa cu furia dreptulu la patri'a nóstra lenaria, si — cine ar crede, déca nu ar vedea negru albu! in órele candu scriemu acestea, suntemu invocati si noi a trámite documente istorice si legi publicistici si ómeni politici din Germani'a si Franci'a din ce se se póta proba si cunosce seri'a seculilor de candu nimu in acestea tieri, cumu si conditiunile sociali si politice, in care s'au aflatu aici strabunii nostri si in ce ne aflamu noi insine, atátu dela 1848 cátu si dela dumu incóce. Mai multu: cunoscutu este la multi unu planu óre care preparatu in ascunsu, de a se desfiintá órele diecace gr. catolica si a se incorporá la alt'a romana catolica. CREDU ACEI ómeni cá se voru apará de disolutiune numai cu Breviariulu? Astadi, in acestea momente supreme, fara studiulu istoriei nostre proprie vomu móneca de rusinea Europei. (Observatoriulu).

Se afla sub tipariu si in curendu se va spedá onorati-prenumeranti opulu: „*Manualu asupra procedurii in procesele mai menunte procesuali civile*“ (Art. de lege XXII: 4) scrisu pre sém'a poporului romanu, in specie pentru judecatoriile comunale.

Cu prim'a di a luni lui Martie a intratu in viétia titulu de lege XXII: 1877, prin carele cause mai multe procesuali si apoi si unele cause de natura mai urta s'au indrumatu in parte la judecatoriile de pace, in parte la judecatoriile comunale.

Scopulu pre carele voescce alu ajunge nou'a lege este: aceste procese se se finéscá mai iute si se coste mai pu.

Ca inse privatii se se póta folosi de favorurile acestei lege de neincunjurata necesitate, si o cunósca cátu de cátu fia-cine se póte fi si advocatu in caus'a sa propria. Apoi fiindu cá legea, din causele menunte procesuale (se bagatele) numai unele le indruméza la judii cunosca-de legi, la judii de pace, éra altele le sustiene comitetii judecatoriilor comunale, unde nu judeca cunosca-de legi: este si pentru membrii judecatoriilor comunale de neaparata trebuintia se-si castige cunoscint'a teoretica si practica a legii.

In opulu de susu voescu a dá in man'a poporului romanu unu manualu, cu a cărui ajutoriu se scie singuratecii, in specie membrii judecatoriilor comunale aplicá legea corect. Spre ajungerea scopului, nu numai am explicatu si am intretiesutu in comentariu si dispusetiuni din legi si formularie de suplici, protocoalele si deosebite proceduri scilicet.

Pretiulu prenumeratiunii este: 80 cr. v. a. Prenumeratiunile se trametu francate la adres'a „*Tipografi'a Scher & Kamner in Brasiovu.*“ Dupa 10 esemplare se da unu gratisu.

Brasiovu in 31. Martiu 1878.

Iosifu Popu,
jude cerc. reg.

2—3.

Pensiunandu-se invetiatoriu Teodoru Bercea dela scól'a romana gr. or. din *Giul'a germana*, comitatulu Bichisiului, se publica concursu pentru deplinirea definitiva a postului invetiatorescu dela aceeași scola, cu terminu de alegere pe Duminec'a din 2 Aprilie a. c. st. v.

Salariulu anualu: 100 fl. v. a. bani gata, 20 jugere pamentu aratoriu de clas'a primă, 2 jugere tielina tóte comasate, 20 fl. v. a. pentru lemne de incalditu pe séma invetiatoriului, 3 orgii lemne pe séma scolei, 8 fl. v. a. pentru conferintie, 6 fl. v. a. pentru scripturistica, 6. fl. v. a. pentru ultoirea pomiloru din scola de pomaria, dela fia' caru imormentare mare 1 fl. dela mica 50 cr. unde va fi poftia tu, dela unu parastasu 1 fl. venitul dela unu tasu a lor-4 serbatori mari de peste anu; cortelu liberu si gradine de legumi.

Dupa incetarea pensiunarii invetiatoriului Teodoru Bercea salariulu alesului invetiatoriu se va mai marí cu 110 fl. v. a.

Er candu alesulu invetiatoriu va aretá sporiu bunu cu scolarii sei, incátu dintre aceia unii voru poté trece dela scól'a romanésca deadreptulu la scolele civile din locu, atunci, si panace ve traf invetiatoriulu betranu — comun'a se obliga a i marí salariulu cu cei 110 fl. v. a. la anu.

Dela recurinti se recere atestatu de botezu, testimoniu despre depunerea esamenului de cualificatiune din sciintiele pedagogice, testimoniu despre absolvirea a 4 clase gimnasiale séu reale, vorbirea si scrierea limbei romane, magiare si germane, si pona la diu'a alegerii in vreo dumineca se

2—3.

Pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a a II-a din comun'a *Dieci*, protopresvit. Ienopoliei — Borosineu — in comitatulu Aradului, se escrie concursu, cu terminulu de alegere pe 23 Aprilie st. v. a. c.

Emolumintele: una sessiune pamentu parte aratoriu, parte de pascutu, — birulu parochialu dela 200 numere de case, dela tota cas'a una mesura cucuruzu sfermatu, stolele indatinate, si doue intravilane pentru legumi.

Recurrentii au se produca documentele prescrise in regulamentul provisoriu, pentru parochiile de clas'a a II-a si anume testimoniu despre absolvirea celu putienu aloru patru clase gimnasiale, séu testimoniu de preparandie, teologie si de cualificatiune, si atestatu de moralitate.

Recursele adresate comitetului parochialu se voru trimite oficiulu ppresviteralu in Borosineu, care este si posta ultima celu multu pana la 20 aprilie st. v. — cele intrate dupa acestu terminu, precumu si cele neprovedute cu documintele mai susu insirate, inu se vor luá in consideratiune.

NB. Alesulu dela diua alegerii sale, intrunu anu de dile, va dá jumatate din tóte venitele parochiale, veduvei preotese séu orfanului remasu de raposatulu parochu.

Dieci, 10 Martie 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine: Nicolau Beldea, adm.

ppresviter.

se prezenteze in biseric'a din locu pentru de a-si aretá dritatea in cantare.

Recursele adresate comitetului parochialu, se se sterna dlui protopopu si inspectoru de scole Petru Chirile in Chitighaz (Kétegyháza)

Giul'a germana in 13 Martie 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine, Petru Chirilescu, protopresbiteru si inspectoru scolaru.

Pentru postulu invetiatorescu dela scól'a confesiu gr. or. romana din *Lapusnicu*, inspectoratulu Secasiului publica concursu pana in 9. Aprilie a. c. st. v.

Emolumintele anuale: 80 fl. v. a. in bani gata, 75 numere câte 7 oche cucurudiu in bómbe si câte 3 o grâu, 5 jugere de pamentu, din care 4 1/2 aratoriu, si 1/2 geru livada de fenu; cuartiru cu gradina de legumi; 8 steni de lemne, din care are a se incaldí si scól'a si 6 v. a. scripturistica.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt avisati trimite recursele lor adresate comitetului parochialu, Domnulu inspectoru scolaru Procopiu Lelescu, in V. p. u. Székás.

Lapusnicu, la 5. Martiu 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine: Procopiu Lelescu, inspectoru scolaru

Fóia pentru toți — cu ilustrațiuni.

Redactor I. Al. Lăpédát.

Editor Visarion Roman.

Apare in Sibiiu (Transilvania) in numerí de 1 1/2 cóla p sêptemână si in volumuri de 6 cóle la câte 4 sêptemâni. Pe an 75 cóle in 52 numerí séu 13 volumuri. Tipar bun, hârtie fină, ilustrațiuni frumoșe.

Aduce articoli de sciintă, ofere lectură delectătoare, pledă pentru adevér, pentru bine si pentru frumos.

Prețul abonamentului:

	pentru Austro-Ungaria	pentru România.
Pe an	8 fl. — cr.	20 lei — bani.
Pe 6 luni	4 „ 40 „	11 „ „
Pe 3 luni	2 „ 40 „	6 „ „
Un volum	70 „	1 „ 70 „
Un număr	20 „	45 „

Abonamentele se fac la editorul V. Roman in Sibiiu, tóte librăriile si la oficiile postale.

Numere si volume complete dela 1 Ianuaru 1878. pana astadi se mai capeta inca pentru noi abonati.